

18.06.2025

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 50

Valtuustoaloite kiinalaisten bussien korvaamiseksi suomalaisilla tai eurooppalaisilla busseilla Tampereen seudun joukkoliikenteessä – Arto Grönroos ym.

TRE:695/08.00.01/2025

Valmistelija / lisätiedot:

Periviita Mika, Häyrynen Juha-Pekka

Valmistelijan yhteystiedot

Suunnittelupäällikkö Juha-Pekka Häyrynen, puh 050 552 6124, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihteeri Noora Jalonen, puh. 040 142 4654, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Periviita Mika, Joukkoliikennejohtaja

Päätösehdotus

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Arto Grönroosin ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi ja todetaan aloite loppuun käsitellyksi.

Perustelut

Arto Grönroos ym. ovat jättäneet Tampereen kaupunginvaltuuston kokouksessa 27.1.2025 valtuustoaloitteen kiinalaisten bussien korvaamiseksi suomalaisilla tai eurooppalaisilla busseilla Tampereen seudun joukkoliikenteessä.

Linja-autoliikenteen ja raitiotieliikenteen palveluiden järjestämisestä vastaa viranomaisena Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta. Linja-autoliikenteen palvelut hankitaan avoimilla tarjouskilpailuilla markkinoilta sekä sidosyksikköhankintana kilpailuttamatta Tampereen kaupungin omistamalta Tampereen Kaupunkiliikenne Oy:ltä.

Joukkoliikennelautakunnan hankintalinjausten mukaan avoimilla tarjouskilpailuilla hankittavissa liikennepalveluissa annetaan pääsääntöisesti tarjoajan valita, käytetäänkö liikenteessä sähköbusseja, biokaasubusseja vai uusiutuvaa dieseliä käyttäviä dieselbusseja. Sähköbusseja edellytetään vain, mikäli on tarpeen varmistaa lain 740 /2021 (Laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista) velvoitteiden noudattaminen.

Tampereen seudun Nysse-liikenteessä on käytössä yhteensä n. 330 linja-autoa. Kaikki Nysse-liikenteeseen uutena hankitut linja-autot ovat

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

vuodesta 2022 alkaen olleet sähköbussseja. Tämä ilmentää sähköbussien taloudellisuutta verrattuna muihin käyttövoimavaihtoehtoihin. Kesäkuussa 2025 linja-autoista 66 kpl oli akkusähköbussseja. Niitä oli käytössä neljällä eri liikennöitsijällä. Kaikki Nysse-liikenteen akkusähköbussit ovat saman kiinalaisen valmistajan tuotteita.

Julkisia hankintayksiköitä Euroopan Unionin alueella koskeva hankintalainsäädäntö nojautuu vahvasti vapaan kilpailun ja avoimien markkinoiden periaatteisiin. Julkisissa hankinnoissa EU:n alueella ei lähtökohtaisesti voida sulkea tarjoajia pois tarjouskilpailuista tarjoajan kotimaan perusteella. Erityisalojen hankintalain (1398/2016) 97 § mahdollistaa kuitenkin hankintayksiköille tavarahankinnoissa EU ja ETA-alueiden ulkopuolisista, niin sanotuista kolmansista maista, peräisin olevien tarjousten hylkäämisen, jos maalla ei ole EU:n kanssa sellaista kauppasopimusta, joka tosiasiallisesti mahdollistaa EU-alueen yrityksille vastaavan pääsyn kyseisen maan markkinoille. Kiinalla ei ole tällaista kauppasopimusta EU:n kanssa. Hankintayksikkö ei voi kohdennetusti hylätä kiinalaisia tuotteita sisältäviä tarjouksia, vaan hylkäyspäätöksen täytyy koskea samalla kaikkia niin sanottuja kolmansia maita. Hankintayksikön ei ole pakko hylätä kolmansista maista peräisin olevia tuotteita sisältäviä tarjouksia.

Mahdollisuus hylätä kolmansista maista tulevat tarjoukset koskee vain tavarahankintoja. Joukkoliikennelautakunta tekee linja-autoliikenteen palveluhankintoja. Palveluhankintoihin ei yllä mainittua erityisalojen hankintalain pykälää voida käyttää. Joukkoliikennelautakunta ei voi määrätä hankkimassaan linja-autoliikenteessä käytettävien linja-autojen valmistusmaata.

Kilpailutetussa liikenteessä palveluntuottajat (liikennöitsijät) tekevät linja-autojen hankinnasta päätökset markkinoilla olevista vaihtoehtoista, kunkin yrityksen intressien mukaisesti.

Tampereen Kaupunkiliikenne Oy on Tampereen kaupungin kokonaan omistama yhtiö, joka sidosyksikkönä tuottaa noin 30 % Nyssen linja-autoliikenteen palveluista joukkoliikennelautakunnan tilauksesta. Tampereen Kaupunkiliikenne Oy noudattaa hankinnoissaan erityisalojen hankintalakia. Tampereen Kaupunkiliikenne Oy voi esimerkiksi linja-autohankinnoissa hylätä kolmansien maiden tuotteita sisältävät tarjoukset. Päätöksen asiassa tekee Tampereen Kaupunkiliikenne Oy perustuen yrityksen omiin intresseihin, yrityksen omistajan intresseihin sekä huomioon ottaen asiakkaan kanssa voimassa olevien sopimusten velvoitteet.

Joukkoliikennelautakunta toimii Tampereen Kaupunkiliikenne Oy:n asiakkaana, eikä voi siinä roolissa sopimuserusteisesti määrätä yrityksen tuotantovälineistöstä, henkilöstöstä, eikä muusta tuotannon järjestämisestä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Kilpailun rajoittaminen voi nostaa tuotteiden ja palveluiden hintaa tai heikentää niiden laatua. Tämän arvioimiseksi Tampereen kaupunki, joukkoliikenne (Nysse) on pyytänyt Tampereen Kaupunkiliikenne Oy:ltä lausunnon kolmansien maiden tuotteita sisältävien tarjousten mahdollisen hylkäämisen vaikutuksista.

Linja-autojen alkuperämaalla ei ole havaittu olevan ratkaisevaa eroa tuotteiden laadussa. Pitkällä aikavälillä on käytön aikaisen varaosahuollon ja paikallisen huoltotuen varmistaminen erittäin tärkeää luotettavan ja taloudellisen liikennepalvelun järjestämisen kannalta.

Tällä hetkellä vallitsevassa sähköbussien markkinatilanteessa kolmansista maista peräisin olevien tarjousten hylkäämisellä arvioidaan olevan Tampereen Kaupunkiliikenne Oy:n liikennepalvelun hintaa 2,5 – 3,0 prosenttia, eli 600 000 – 700 000 € vuodessa nostava vaikutus.

Joukkoliikennelautakunta tarkastelee asiaa ensisijaisesti kuntalaisten käytettävissä olevien liikennepalveluiden järjestämisen näkökulmasta. Joukkoliikennepalvelun hankintahintoja nostavia päätöksiä pitäisi pystyä välttämään, mikäli ne johtaisivat kuntalaisten käytössä olevien joukkoliikennepalveluiden määrällisen saatavuuden tai laadun heikkenemiseen tai lipun hintojen korotuksiin.

Tiedoksi

kh, Tampereen Kaupunkiliikenne Oy / Kai Honkanen

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§50

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)